Електронний курс дисципліни вільного вибору для бакалаврів 2 року навчання, І семестр 2024-2025 н.р.

«Музична культура та етнопедагогічні традиції»

ПАСПОРТ КУРСУ:

ОПИС КУРСУ: Вступ до музичної культури та етнопедагогіки

Загальні відомості

Назва курсу: «Музична культура та етнопедагогічні традиції»

Тип курсу: Електронний курс

Форма навчання: Дистанційне навчання (Moodle)

Тривалість: 4 модулі, 8 тижнів

Кредити: 4 ECTS

Викладач: Оксана Король

Електронна адреса: musart.org.ua@gmaik.com

Опис курсу

Курс **«Музична культура та етнопедагогічні традиції»** забезпечує комплексне вивчення ролі музики в формуванні національної ідентичності та виховних процесах через призму етнопедагогіки. Студенти знайомляться з традиційними музичними інструментами, обрядовими піснями, календарними святами та їхньою культурною значущістю. Курс побудований так, щоб залучити учасників до активного аналізу, критичного мислення та практичного застосування знань у сфері музичної освіти.

Мета курсу

1. Ознайомити студентів з основними поняттями музичної культури та етнопедагогіки.
2. Розвивати усвідомлення ролі музики в формуванні національної ідентичності.
3. Навчити застосовувати знання про музичні традиції в виховних процесах.
4. Стимулювати дослідницьку активність студентів через активне залучення до аналізу культурних феноменів.

Структура курсу

Курс складається з чотирьох модулів, кожен з яких має свої лекції, тести, презентації та практичні завдання.

МОДУЛЬ 1. Вступ до музичної культури та етнопедагогіки

- Лекція 1: Музика як відображення національної ідентичності
- Лекція 2: Історія української музичної культури: від обрядовості до професійного хору
- Тест до модуля
- Презентація
- Домашнє завдання

МОДУЛЬ 2. Народна музика і педагогічна традиція

- Лекція 3: Виховний потенціал народної музики
- Лекція 4: Обряди і музика: структура виховання
- Лекція 5: Етнопедагогіка і пісенна традиція
- Практичне завдання
- Тест до модуля
- Презентація
- Домашнє завдання

МОДУЛЬ 3. Українські музичні інструменти та виконавські традиції

- Лекція 1: Основні традиційні музичні інструменти України
- Лекція 2: Виконавські традиції в українській музиці
- Тест до модуля
- Презентація
- Домашнє завдання

МОДУЛЬ 4. Музика і обрядовість

- Лекція 1: Календарні свята та їх музичні складові
- Лекція 2: Роль музики в обрядових дійствах
- Тест до модуля
- Презентація
- Домашнє завдання

Методологія

Навчання включає:

- Лекційні матеріали у форматі відео та тексту
- Інтерактивні тестування для перевірки знань
- Завдання для самостійної роботи
- Дискусії на форумі курсу
- Практичні завдання для розвитку творчих здібностей

Оцінка

- Тести (40%)
- Практичні завдання (30%)
- Презентації (20%)
- Участь у обговореннях (10%)

Ресурси

- Література та статті, надані в електронному форматі
- Відеоматеріали
- Музичні фрагменти для практичного аналізу

Контактна інформація

- **Викладач:** Оксана Король
- **Електронна адреса: musart.org.ua@gmail.com**
- **Офісе**: Львів, вул. Валова, 18, кафедра музичного мистецтва
- **Час консультацій:**

Підсумок

Курс "Вступ до музичної культури та етнопедагогіки" допоможе студентам розширити їхнє розуміння музичної спадщини України, розвитку національної ідентичності і використання музики в педагогічних процесах. Студенти матимуть можливість активно залучатися до вивчення та підвищення рівня своєї музичної та культурної обізнаності.

МОДУЛЬ 1. ВСТУП ДО МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ЕТНОПЕДАГОГІКИ

Лекція 1. Музика як відображення національної ідентичності

Музика є однією з найглибших форм вияву національного духу, душі народу, його емоційного й ментального світу. Вона народжується з життєвого досвіду, фольклору, обрядовості, вірувань і традицій.

Українська музика, зокрема народна пісня, стала втіленням боротьби за волю, виразом радості й скорботи, а також засобом морального виховання. Через колискові пісні, обрядові співи, думи, козацькі марші — формується національна свідомість.

"Пісня — це серце народу, його душа і пам’ять" — казав Олександр Кошиць. Національна музика сприяє збереженню мовної культури, передає знання з покоління в покоління, відновлює глибинний зв’язок із землею, історією, родиною.

Лекція 2. Історія української музичної культури: від обрядовості до професійного хору

Історія української музики бере початок у прадавніх часах: у веснянках, колядках, купальських піснях. Упродовж століть розвивалися багатоголосся, епічна традиція (думи), церковна музика (знаменний розспів), і зрештою — професійна хорово-академічна школа.

Українські композитори XIX–XX ст. (Лисенко, Леонтович, Кос-Анатольський, Людкевич, Стеценко) інтегрували народну інтонацію в академічну музику, зберігаючи етнічну основу. Сьогодні ця традиція трансформується в нових жанрах: world music, етно-джаз, фолктроніка тощо.

ТЕСТ ДО МОДУЛЯ 1

1. Яке твердження найточніше відображає роль музики в етнопедагогіці?
а) Розважальна функція б) Технічне вдосконалення співу в) Засіб передачі духовно-моральних цінностей г) Метод ритмічного виховання

2. Що таке знаменний розспів? а) Танцювальна форма б) Церковний одноголосний спів в) Військова пісня г) Колискова пісня

3. Хто з композиторів інтегрував народну пісню в класичну музику? а) Моцарт б) Людкевич в) Вівальді г) Шуберт

4. Закінчіть цитату: "Пісня — це серце народу..." а) його зброя і крик б) його душа і пам’ять в) його зброя і влада г) його минуле

5. Веснянка — це: а) колискова б) обрядова пісня весняного циклу в) жартівлива пісня г) щедрівка

ПРЕЗЕНТАЦІЯ (план слайдів)

1. Заголовок: Вступ до музичної культури та етнопедагогіки
2. Суть музики в етнопедагогіці
3. Музика як національна ідентичність
4. Цитати видатних митців
5. Огляд форм: пісня, обряд, дума, хор
6. Історичний розвиток української музики
7. Відомі постаті: Лисенко, Леонтович, Кос-Анатольський
8. Сучасні трансформації
9. Музика як міст між поколіннями
10. Питання для обговорення / домашнє завдання

Домашнє завдання:

Напишіть короткt есе (1 сторінка) на тему: *"Моя національна ідентичність через призму народної пісні"* або підготуйте усну розповідь із демонстрацією улюбленої пісні (можна з родинного архіву).

МОДУЛЬ 2. НАРОДНА МУЗИКА І ПЕДАГОГІЧНА ТРАДИЦІЯ

Лекція 3. Виховний потенціал народної музики

Народна музика — це не лише мистецтво, а й педагогічний інструмент, який формує світогляд, моральні засади та національну ідентичність. У піснях відображені норми поведінки, емоційна культура, уявлення про добро і зло, правду і справедливість.

Колискові, ігрові пісні, весільні та рекрутські пісні мали конкретне виховне навантаження: від заспокоєння дитини до формування громадянських почуттів. Через музику дитина зростала у гармонії зі світом, природою і людьми.

"У пісні — душа дитини. У колисковій — мати і Батьківщина".

Лекція 4. Обряди і музика: структура виховання

Календарно-обрядова традиція українців формувала не лише річний цикл життя, а й систему виховання. Колядки, щедрівки, гаївки, купальські пісні навчали взаємодії, праці, подяки, щедрості та мудрості предків.

Обрядова пісня виконувала функції передачі знань, консолідації родин, інтеграції особистості в громаду. Музичні інтонації обрядів пробуджують відчуття причетності до чогось вищого, сакрального.

Лекція 5. Етнопедагогіка і пісенна традиція

Етнопедагогіка як система виховання базується на духовно-моральному досвіді нації, збереженому в піснях. Пісня — це дидактичний текст, що несе життєву мудрість, передає моделі поведінки та цінності.

У фольклорі музика — це педагогіка серця. У старовинних піснях вивірені коди поваги, честі, працьовитості, патріотизму. Вони не моралізують, а емоційно залучають.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

 Оберіть колискову або обрядову пісню з вашої родини чи регіону.

- Запишіть її текст (можна із запису або з розповіді старших).
- Зробіть короткий аналіз: яка виховна ідея в ній присутня? Як вона формує уявлення про світ?
- За бажанням: зробіть аудіозапис або презентацію.

ТЕСТ ДО МОДУЛЯ 2

1. Яке з тверджень найточніше характеризує виховну функцію народної пісні? а) Засіб розваги б) Засіб емоційної розрядки в) Інструмент формування моральних цінностей г) Засіб відпочинку

2. Колискова пісня у традиційній культурі — це: а) ритуальна магія б) емоційне формування зв'язку з матір'ю в) навчання алфавіту г) воєнна підготовка

3. До календарно-обрядових пісень належать: а) колядки, щедрівки, гаївки б) рекрутські пісні в) думи г) жартівливі пісні

4. У чому полягає педагогіка фольклору? а) У науковості підходу б) У формальній структурі навчання в) У передачі цінностей через емоції і образність г) У застосуванні технічних методів навчання

5. Що відображає купальська пісня? а) зимову тематику б) свято води та вогню, кохання в) смерть і народження г) осінній збір урожаю

ПРЕЗЕНТАЦІЯ (план слайдів)

1. Вступ: роль музики у вихованні
2. Колискова як перший педагог
3. Пісні-ігри та соціалізація дитини
4. Обрядові пісні та формування свідомості
5. Приклади українських пісень з виховною функцією
6. Етнопедагогіка: теоретичні основи
7. Символіка і образність у піснях
8. Пісня як код культурної пам'яті
9. Практична частина: родинна пісня
10. Тестові запитання і домашнє завдання

МОДУЛЬ 3. УКРАЇНСЬКІ МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ТА ВИКОНАВСЬКІ ТРАДИЦІЇ

Лекція 1. Основні традиційні музичні інструменти України

Традиційні музичні інструменти України, такі як бандура, сопілка, цимбали та стара народна гітара, мають своєрідну історію та значення в українській культурі. Кожен інструмент не лише створює унікальний звук, але й виконує важливу роль у фольклорних жанрах, національних обрядах і святкових дійствах. Знання про інструменти сприяє збереженню музичної ідентичності та передачі культурної спадщини.

Лекція 2. Виконавські традиції в українській музиці

В Україні існує багатий спектр виконавських традицій: від сольного виконання до ансамблевих форм. Укладання музики у колективи формує особливу атмосферу єдності, сприяє переданню досвіду та знань між поколіннями. Стилістичні особливості виконання варіюються в залежності від регіону, що робить українську музику різноманітною та живою.

ТЕСТ ДО МОДУЛЯ 3

1. Який з наступних інструментів є традиційним українським? а) Гітари б) Бандура в) Фортепіано г) Скрипка

2. Для чого використовується цимбали у традиційній музиці? а) Для акомпанементу б) Для сольних виступів в) Як елемент танцю г) У складі оркестру

3. Яка з традицій виконання зберігається в Україні? а) Унісон б) Хоровий спів в) Дуэт г) Електронне виконання

4. Що з наведеного найкраще підходить до функцій бандури в українській музиці? а) Ритмічна основа б) Мелодійне супроводження в) Вокальна техніка г) Декларація

5. Які основні теми традиційної української музики? а) Любов і природа б) Війна і мужність в) Печаль і радість г) Усі відповіді правильні

ПРЕЗЕНТАЦІЯ (план слайдів)

1. Заголовок: Українські музичні інструменти та виконавські традиції
2. Вступ: Значення музичних інструментів у культурі
3. Основні традиційні інструменти: опис та особливості
4. Бандура: історія та роль
5. Сопілка: звук та стилі виконання
6. Цимбали: використання в народній музиці
7. Виконавські традиції: сольне та колективне виконання
8. Регіональні стилі виконання в Україні
9. Музичні інструменти як елементи культурної пам’яті
10. Питання для обговорення / домашнє завдання

Домашнє завдання:

Підготуйте коротку доповідь (1-2 сторінки) на тему: "Використання народних музичних інструментів у моїй родині" або проаналізуйте один з традиційних інструментів, вказавши його історію, емоційну складову та роль у вашій культурі.

МОДУЛЬ 4. МУЗИКА І ОБРАДОВІСТЬ

Лекція 1. Календарні свята та їх музичні складові

Музика відіграє важливу роль у святкуванні календарних обрядів українців. Від веснянок до купальських пісень, кожне свято супроводжується специфічним музичним оформленням, яке відображає глибокі традиції, культурні цінності та зв’язок з природою. Музичні складові обрядів дозволяють людям пережити красу циклів природи, повnovасно відчувати своє місце у світі.

Лекція 2. Роль музики в обрядових дійствах

Обрядова музика, така як весільні, похоронні та обрядові пісні, виконує функцію не лише розваги, але й передачі традицій та цінностей. Музика в обрядовості формує емоційний зв’язок, консолідує родини і громаду, надає учасникам відчуття приналежності до спільноти і культурної спадщини.

ТЕСТ ДО МОДУЛЯ 4

1. Яка пісня традиційно виконується під час святкування Купала? а) Рекрутська пісня б) Веснянка в) Колядка г) Щедрівка

2. Що символізує обрядова музика? а) Індивідуальність б) Сакральність і традицію в) Масові гуляння г) Соціальний протест

3. Які з наведених пісень є обрядовими? а) Хороводи б) Коляди в) Гаївки г) Всі відповіді правильні

4. Яку роль відіграє музика на весільних обрядах? а) Розважальну б) Формальну в) Церемоніальну г) Ніяку

5. У чому полягає специфіка музики під час обрядів? а) Лише в ритмі б) У зв’язку з культурним контекстом в) У продовженні традицій г) У всіх темах

ПРЕЗЕНТАЦІЯ (план слайдів)

1. Заголовок: Музика та обрядовість
2. Вступ: Значення музики в обрядах
3. Святкові пісні: календарні цикли
4. Обрядова музика: основні функції
5. Весільні пісні та їх структура

6. Похоронні обряди: музика як пам'ять

7. Символіка в обрядових піснях

8. Роль музики в комунікації та спільноті

9. Приклади пісень та їх культурне значення

10. Тестові запитання і домашнє завдання

Домашнє завдання:

Напишіть есе (1-2 сторінки) на тему "Музика в обрядовості: відродження традицій у сучасній Україні" або підготуйте усну розповідь про свою улюблену обрядову пісню та її значення для вашої родини.